

Sygn. akt V S 40/19

POSTANOWIENIE

Dnia 29 sierpnia 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach V Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Jadwiga Galas (spr.)

Sędziowie: SA Zofia Kołaczyk

SA Irena Piotrowska

po rozpoznaniu w dniu 29 sierpnia 2019 r. w Katowicach

na posiedzeniu niejawnym

sprawy ze skargi I. Ś.

przy udziale Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Okręgowego w (...)

o stwierdzenie przewlekłości postępowania przed Sądem Okręgowym w (...) o sygn. akt XIV GC 31/19 w trybie ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki

p o s t a n a w i a :

1. stwierdzić, że w sprawie przed Sądem Okręgowym w (...)o sygn. akt XIV GC 31/19 nastąpiła przewlekłość postępowania;
2. przyznać skarżącej od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w (...)sumę pieniężną w kwocie 2.000 zł (dwa tysiące złotych);
3. zwrócić skarżącej kwotę 200 zł (dwieście złotych) uiszczoną tytułem opłaty od skargi.

SSA Irena Piotrowska SSA Jadwiga Galas SSA Zofia Kołaczyk

Sygn. akt V S 40/19

UZASADNIENIE

I. Ś. złożyła skargę o stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie o zapłatę prowadzonej z jej powództwa przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w B. przed Sądem Okręgowym w (...) pod sygnaturą XIV GC 31/19. Skarżąca wniosła o stwierdzenie przewlekłości powyższego postępowania, wydanie Sądowi Okręgowemu zlecenia przesłania akt Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach wraz z zażaleniem powódki z dnia 28 stycznia 2019r., żądając jednocześnie zasądzenia na jej rzecz od Skarbu Państwa kwoty 2.000 zł i zwrotu kosztów postępowania.

Z uzasadnienia skargi wynika, że skarżąca przewlekłości postępowania upatruje przede wszystkim w tym, że do dnia wniesienia skargi nie przekazano akt sprawy wraz z zażaleniem powódki sądowi II instancji, celem rozpoznania wniesionego środka zaskarżenia. Nadto skarżąca zarzuciła, że do dnia wniesienia skargi nie odbyła się ani jedna merytoryczna rozprawa, pomimo wytoczenia powództwa w listopadzie 2017 r.

W odpowiedzi na skargę Prezes Sądu Okręgowego w (...), wnosząc o oddalenie skargi, przedstawił szczegółowo czynności, jakie zostały podjęte w sprawie, od czasu wniesienia pozwu. Wskazał przy tym, że sędzia referent przebywał na urlopie wypoczynkowym w dniach od 21 grudnia 2018r. do 10 stycznia 2019r., 23-24 kwietnia 2019r., 3-19 czerwca 2019r., co mogło opóźnić zarządzenie wysyłki akt do Sądu Apelacyjnego w Katowicach, ponieważ po powrocie z dwutygodniowego urlopu miał do przeczytania nadesłaną w tym czasie korespondencję dotyczącą różnych spraw w toku.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

skarga zasługiwała na uwzględnienie.

Analiza akt sprawy prowadzi do przekonania, że zasadne są podniesione przez skarżącą zarzuty co do niepodjęcia odpowiednich czynności zapobiegających wystąpieniu nieuzasadnionej zwłoki przez Sąd Okręgowy w (...) oraz podejmowanie przez ten Sąd czynności, które nie sposób uznać za prawidłowe.

Za stanowiskiem takim przemawia uporządkowany chronologicznie przebieg postępowania przed tym Sądem:

Jak wynika z akt sprawy o sygn. XIV GC 31/19 pozew I. Ś. przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością o zapłatę wraz z wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych wpłynął do Sądu Okręgowego w (...) w dniu 15 listopada 2017 r. (k. 2). Postanowieniem z dnia 17 listopada 2017 r. Sąd Okręgowy w (...) stwierdził swą niewłaściwość miejscową i przekazał sprawę do Sądu Okręgowego w (...) (k. 180). Zarządzeniem z 12 grudnia 2017 r. stwierdzono prawomocność postanowienia z dnia 17 listopada 2017 r. i przekazano akta sądowi właściwemu (k. 186). Akta sprawy wpłynęły do Sądu Okręgowego w (...) w dniu 28 grudnia 2017 r. (k. 187). Postanowieniem z dnia 4 stycznia 2018 r. Sąd Okręgowy oddalił zawarty w pozwie wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych (k. 189). W dniu 2 lutego 2018 r. do Sądu Okręgowego wpłynęło zażalenie powódki na powyższe postanowienie (k. 194), a w dniu 6 lutego 2018 r. do Sądu Okręgowego wpłynęło pismo powódki zawierające wnioski dowodowe (k. 197). Zarządzeniem Przewodniczącego z dnia 12 lutego 2018 r. przedstawiono akta sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach celem rozpoznania zażalenia (k. 209). Akta wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w dniu 2 marca 2018 r. (k. 210), a postanowieniem z dnia 21 marca 2018 r. Sąd Apelacyjny w Katowicach oddalił zażalenie powódki (k. 212), które doręczono jej pełnomocnikowi w dniu 10 kwietnia 2018 roku. W dniu 16 kwietnia 2018 r. powódka uiściła opłatę od pozwu. Sąd Okręgowy w dniu 24 maja 2018 r. wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym (k. 221). Skierowana do pozwanej spółki przesyłka, zawierająca odpis nakazu zapłaty, została zwrócona do Sądu Okręgowego w dniu 6 lipca 2018 r., jako niepodjęta w terminie (k. 226). Wobec wątpliwości co do skuteczności doręczenia przesyłki pozwanej, wynikającej z nieprawidłowego sposobu awizowania przesyłki, zarządzeniem Przewodniczącego z dnia 17 lipca 2018 r. ponownie doręczono pozwanej odpis nakazu zapłaty (k. 225). Przesyłka skierowana do pozwanej została zwrócona do Sądu Okręgowego jako niepodjęta w terminie w dniu 27 sierpnia 2018 r. (k. 228). Zarządzeniem Przewodniczącego z dnia 28 września 2018 r. stwierdzono skuteczność doręczenia nakazu zapłaty z dniem 23 sierpnia 2018 r. oraz stwierdzono prawomocność nakazu zapłaty (k. 229). W dniu 8 października 2018 r. do Sądu Okręgowego wpłynął wniosek powódki o nadanie klauzuli wykonalności nakazowi zapłaty, którą nadano w dniu 27 listopada 2018 r. (k. 234). W dniu 27 grudnia 2018 r. do Sądu Okręgowego wpłynęło pismo pozwanej zawierające wniosek o uchylenie zarządzenia stwierdzającego prawomocność nakazu zapłaty oraz postanowienia o nadaniu nakazowi klauzuli wykonalności, a także wniosek o doręczenie nakazu zapłaty na prawidłowy adres pozwanej (k. 235). Wraz z powyższym pismem pozwana wniosła sprzeciw od nakazu zapłaty (k. 249). Następnie w dniu 9 stycznia 2019 r. do Sądu Okręgowego wpłynął wniosek pozwanej o wydanie zaświadczenia w trybie art. 139 § 5 k.p.c. (k. 265). Postanowieniem z dnia 12 stycznia 2019 r. Sąd Okręgowy między innymi uchylił zarządzenie z dnia 28 września 2018 r. stwierdzające prawomocność nakazu zapłaty, uchylił postanowienie z dnia 27 listopada 2018 r. o nadaniu klauzuli wykonalności nakazowi zapłaty, zarządził doręczenie nakazu zapłaty wraz z odpisem pozwu na prawidłowy adres pozwanej udzielając terminu 14 dni na uzupełnienie sprzeciwu, uznał sprzeciw od nakazu zapłaty za wniesiony w terminie i zarządził doręczenie jego odpisu powódce (k. 290). Jednocześnie zarządzeniem Przewodniczącego z dnia 12 stycznia 2019 r. wyznaczono termin rozprawy na dzień 21 lutego 2019 r. (k. 292) oraz wydano pozwanej zaświadczenie na podstawie art. 139 § 5 k.p.c. (k. 293). W dniu 11 stycznia 2019 r. do Sądu Okręgowego wpłynęło zażalenie pozwanej na postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności (k. 307), a

w dniu 16 stycznia 2019 r. – ponowny wniosek pozwanej o wydanie zaświadczenia w trybie art. 139 § 5 k.p.c. (k. 311). Pismo stanowiące uzupełnienie sprzeciwu od nakazu zapłaty wpłynęło do Sądu Okręgowego w dniu 1 lutego 2019r. (k. 324). Zarządzeniem Przewodniczącego z dnia 4 lutego 2019r. doręczono pełnomocnikowi powoda odpis pisma stanowiącego uzupełnienie sprzeciwu od nakazu zapłaty, zezwalając na wniesienie pisemnej odpowiedzi w terminie 7 dni oraz zwrócono się do pełnomocnika pozwanej o wskazanie czy podtrzymuje zażalenie z dnia 9 stycznia 2019r. (k. 369). W dniu 31 stycznia 2019r. do Sądu Okręgowego wpłynęło zażalenie powódki na postanowienie z dnia 12 stycznia 2019r. (k. 373). Zarządzeniem Przewodniczącego z dnia 8 lutego 2019r. doręczono powódce sprzeciw pozwanej od nakazu zapłaty oraz doręczono pozwanej odpis zażalenia powódki z dnia 28 stycznia 2019r (k. 372v.). W dniu 11 lutego 2019r. do Sądu Okręgowego wpłynął wniosek pozwanej o wydanie odpisu postanowienia z dnia 12 stycznia 2019r. wraz z klauzulą prawomocności (k. 380), a następnie w dniu 19 lutego do Sądu Okręgowego wpłynęło pismo procesowe powódki (k. 395). Na rozprawie w dniu 21 lutego 2019r. powódka złożyła wniosek o wyłączenie sędziego referenta (k. 390, 391). Rozprawę odroczone z terminem z urzędu (k 391). W dniu 9 marca 2019r. zostało sporządzone „uzupełniające uzasadnienie” postanowienia z dnia 12 stycznia 2019 r. (k. 394). Zarządzeniem Przewodniczącego z dnia 11 marca 2019r. doręczono odpis zażalenia powódki pełnomocnikowi pozwanej, stwierdzono uwzględnienie zażalenia pozwanej, jak w punkcie 2 postanowienia z dnia 12 stycznia 2019r. oraz przedstawiono Przewodniczącemu Wydziału akta sprawy wraz z wnioskiem o wyłączenie sędziego, celem nadania sprawie dalszego biegu (k. 397). W dniach 8 marca i 11 marca 2019r. do Sądu Okręgowego wpłynęły pisma procesowe stron (k. 400 i k. 402). Postanowieniem z dnia 25 marca 2019r. Sąd Okręgowy w (...) oddalił wniosek o wyłączenie Sędziego Sądu Okręgowego S. Ł. od rozpoznania sprawy XIV GC 31/19 (k. 405). Zarządzeniem Przewodniczącego z dnia 11 lipca 2019r. przedstawiono akta Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach celem rozpoznania zażalenia z dnia 28 stycznia 2019r. (k. 413). Skarga na przewlekłość postępowania wpłynęła do Sądu Okręgowego w dniu 17 lipca 2019 r., a akta sprawy wraz z zażaleniem oraz skargą wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w dniu 25 lipca 2019 r.

Przedmiotem postępowania wywołanego skargą na przewlekłość postępowania zgodnie z ustawą z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jednolity: Dz.U. z 2018 roku, poz. 75), zwaną dalej w skrócie: ustawą, jest badanie podniesionego przez składającego skargę zarzutu, że doszło do naruszenia przysługującego mu prawa do sądu poprzez przewlekłe prowadzenie postępowania w sprawie. Za przewlekłość postępowania uważa się, że są to wszystkie te sytuacje, w których pomimo realnych możliwości sprawnego prowadzenia postępowania, postępowanie to (na skutek nieuprawnionych działań lub zaniechań sądu) „przewleka się” – a stan ten utrzymuje się przez pewien okres czasu (trwa).

Dla stwierdzenia czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy zgodnie z treścią art. 2 ust. 2 cyt. ustawy ocenić w szczególności terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania w sprawie rozstrzygnięcia co do istoty. Ponieważ ustawa mówi o nieuzasadnionej zwłoce w rozpoznaniu sprawy, ta wymaga zawinionego, niesprawiedliwionego obiektywnymi przesłankami opóźnienia w podejmowaniu czynności przez sąd.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, stwierdzić trzeba, że postępowanie w objętej skargą sprawie przed Sądem Okręgowym w (...), sygn. akt XIV GC 31/19 trwa dłużej, niż to konieczne.

W myśl art. 1 ust. 1 ustawy do nieuzasadnionej zwłoki w rozpoznaniu sprawy może dojść zarówno wskutek bezczynności (zaniechania), jak i wskutek działania sądu. Odpowiada temu nakaz rozważenia przy rozpoznawaniu skargi nie tylko terminowości podjętych przez sąd czynności, ale także ich prawidłowości. W konsekwencji o przewlekłości postępowania można mówić zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpatrzeniu sprawy. Reasumując, przewlekłość postępowania to nieuzasadnione żadną z okoliczności wymienionych w art. 2 ust. 2 ustawy długotrwałe zaniechanie przez sąd czynności lub podejmowanie czynności nieefektywnych bądź pozornych.

W realiach niniejszej sprawy do Sądu Okręgowego w dniu 31 stycznia 2019 r. wpłynęło zażalenie powódki na postanowienie z dnia 12 stycznia 2019 r., wydane na posiedzeniu niejawnym. W dniu 8 lutego 2019r. zarządzono doręczenie odpisu zażalenia pełnomocnikowi pozwanej, a zarządzenie powyższe zostało wykonane w dniu 20 lutego

2019r., z uwagi na urlop pracownika sekretariatu w dniach od 11 do 15 lutego 2019r. (k. 372v. i 377). Odpis zażalenia doręczono pełnomocnikowi pozwanej w dniu 26 lutego 2019r. Sąd nie zniósł terminu rozprawy, wyznaczonego na dzień 21 lutego 2019 r. Na rozprawie Sąd podjął jedynie czynności związane z doręczeniem stronom pism procesowych, a po złożeniu przez powódkę wniosku o wyłączenie sędziego, rozprawę odroczone z terminem z urzędu. W dniu 9 marca 2019r. sporządzone zostało „uzupełniające uzasadnienie” zaskarżonego postanowienia, a w dniu 11 marca 2019r. ponownie zarządzono doręczenie odpisu zażalenia pełnomocnikowi pozwanej. Pomimo wydania w dniu 25 marca 2019r. postanowienia w przedmiocie oddalenia wniosku o wyłączenie sędziego, dopiero w dniu 11 lipca 2019r. zarządzono przesłanie akt sądowi II instancji z zażaleniem (k. 413). Nadto w dniu 24 lipca 2019r. ponownie przesłano pełnomocnikom stron odpis postanowienia z dnia 12 stycznia 2019r. z „uzupełnionym uzasadnieniem” (k. 414, 415).

Wyżej wymienione czynności związane z nadaniem biegu zażaleniu powódki nie mogą zostać ocenione inaczej, jak przewlekłość postępowania, naruszająca prawo skarżącej do rozstrzygnięcia jej sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. Należy zwrócić uwagę, że postanowienie wraz z uzasadnieniem zostało sporządzone w dniu 12 stycznia 2019 r. i już w lutym 2019r. doręczono pozwanej odpis zażalenia, brak zatem było podstaw, aby w dniu 9 marca ponownie sporządzić uzasadnienie zaskarżonego orzeczenia i w dniu 11 marca ponownie wysłać pozwanej odpis zażalenia powódki. Akta z zażaleniem mogły zostać przekazane do Sądu Apelacyjnego po wydaniu postanowienia o odmowie wyłączenia sędziego. Jako niecelowe należy uznać sporządzanie „uzupełniającego uzasadnienia” postanowienia oraz dwukrotne przesyłanie go stronom. W świetle przepisu art. 357 § 2 i § 3 k.p.c. postanowienia wydane na posiedzeniu niejawnym sąd doręcza z urzędu obu stronom z uzasadnieniem, gdy stronie przysługuje środek zaskarżenia, a uzasadnienie należy sporządzić w ciągu tygodnia od dnia wydania postanowienia na posiedzeniu niejawnym. Jako niecelowe należy również ocenić dwukrotne doręczenie pełnomocnikowi pozwanej odpisu zażalenia powódki.

Sąd Apelacyjny zgadza się w wyrażonym w judykaturze poglądem, że o przewlekłości postępowania międzyinstancyjnego można mówić w sytuacji, gdy orzeczenia w tym postępowaniu wydawane w załatwieniu wniosków i pism procesowych strony zapadają w okresie przekraczającym miesiąc (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2005 r., III SPP 98/05; postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 4 grudnia 2013 r., V S 83/13). W sprawie prowadzonej przez Sąd Okręgowy od daty doręczenia stronom postanowienia w przedmiocie wniosku o wyłączenie sędziego (1 i 3 kwietnia 2019 r.) do dnia wydania zarządzenia o przekazaniu akt sądowi II instancji (11 lipca 2019r.) minęły ponad 3 miesiące. Jednocześnie w postępowaniu międzyinstancyjnym podejmowano czynności bezcelowe, które prowadziły do przeciągania postępowania.

Skarga o stwierdzenie przewlekłości postępowania przed Sądem Okręgowym w (...) była więc uzasadniona.

Uwzględniając żądanie skarżącej i stwierdzając przewlekłość postępowania przed Sądem Okręgowym w (...) w sprawie o sygn. akt XIV GC 31/19, w oparciu o treść art. 12 ust. 4 Sąd przyznał skarżącej od Skarbu Państwa żadaną przez nią sumę pieniężną w wysokości 2.000 zł uznając, że jest ona adekwatną rekompensatą za zaistniałą w sprawie przewlekłość postępowania. Sąd Apelacyjny miał na uwadze zarówno samą dolegliwość spowodowaną dla strony opieszałością postępowania oraz to, że owa opieszałość została spowodowana jedynie przez działanie sądu rozpoznającego sprawę co do istoty. Suma pieniężna, o której mowa w art. 12 ustawy, nie pełni funkcji odszkodowawczej, a stanowić ma jedynie formę rekompensaty, zadośćuczynienia obejmującego wyłącznie straty moralne i ujemne dolegliwości związane z przeciągającym się postępowaniem sądowym bądź egzekucyjnym.

O zwrocie opłaty od skargi orzeczono na podstawie art. 17 ust. 3 ustawy.

Sąd Apelacyjny zaniechał zalecenia Sądowi Okręgowemu podjęcia czynności polegających na przekazaniu akt sprawy sądowi II instancji wraz z zażaleniem powódki z dnia 28 stycznia 2019r., bowiem wydanie zaleceń w tym przedmiocie na obecnym etapie jest oczywiście zbędne, a to z uwagi na fizyczne przekazanie akt wraz z zażaleniem w dniu 25 lipca 2019r.

SSA Irena Piotrowska SSA Jadwiga Galas SSA Zofia Kołaczyk